

Advies over de conceptnota 'Lerarenopleidingen versterken/wervende en kwalitatieve lerarenop- leidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs'

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, op 30 maart 2016

Uitgebracht door de Algemene Raad op 26 mei 2016 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Conceptnota Lerarenopleiding op 13 april 2016, 3 mei 2016 en 17 mei 2016 onder voorzitterschap van Eric Halsberghe

Werden geconsulteerd: de Raad Hoger Onderwijs op 10 mei 2016, Raad Levenslang en Levensbreed Leren op 19 april 2016, Raad Basisonderwijs op 20 april 2016, Raad Secundair Onderwijs op 21 april 2016

Dossierbeheerder: Isabelle De Ridder

1 Situering

In dit advies geeft de Vlor zijn mening over de voorgestelde hervorming van de lerarenopleiding, een onderdeel van het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019. Onderwijsminister Crevits lanceerde daarvoor eind maart 2016 de conceptnota 'Lerarenopleidingen versterken/ wervende en kwalitatieve lerarenopleidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs'. De bedoeling is deze conceptnota uit te werken in een decreet zodat in 2019 met het nieuwe systeem voor de lerarenopleiding van start gegaan kan worden. De minister wil de lerarenopleiding kwalitatief en kwantitatief versterken en lanceert daarvoor volgende bouwstenen:¹

- De instroom wordt versterkt door:
 - een verplichte niet-bindende instapproef;
 - een dubbele focus op zowel generatiestudenten als zij-instromers.
- Het competentieniveau van startende leraren wordt geëxpliciteerd;
- Alle opleidingen zijn op bachelor- of masterniveau:
 - De bachelor kleuter, lager en secundair onderwijs blijven aan de hogescholen;
 - Aan de universiteiten worden educatieve masters ontwikkeld;
 - Aan de Schools of Arts worden de bachelor en educatieve masters in de kunsten gerealiseerd.
- Er komt een inhoudelijke versterking van de vakinhoud, didactische vaardigheden, omgaan met diversiteit, anderstaligheid, armoede ...;
- Er wordt een Vlaanderenbreed stageregistratiesysteem ontwikkeld.

2 Algemene opmerkingen bij de conceptnota

2.1 Een te sterke en een te eenzijdige focus op structuurhervorming

De conceptnota die voorligt, zet sterk in op structuren: op het landschap, de organisatie en de (her)structurering van de lerarenopleidingen. De brede, maatschappelijke discussie over de leraar van de toekomst die aan dit debat vooraf had kunnen gaan, werd de afgelopen maanden niet gevoerd. Er werd ook (nog) niet nagedacht over een mogelijke beroepsstructuur die met deze visie overeenkomt. Terwijl het toch logisch lijkt dat de inhoud van de lerarenopleiding hierop afgestemd wordt. De discussie over het landschap had eerder het sluitstuk dan het startpunt moeten zijn. De Vlor waardeert wel dat de overheid het beroepsprofiel² en de basiscompetenties³ voorlopig niet ter discussie stelt (zie 3.5). De Vlor stelt voor dat de overheid binnenkort alsnog werk maakt van een beroepsstructuur voor het onderwijs.

2.2 De aantrekkelijkheid van het beroep

Als de overheid de instroom in de lerarenopleiding wil versterken, dan moet zij ook aandacht besteden aan het imago van het lerarenberoep. Alleen de lerarenopleiding hervormen is niet voldoende. Positieve beeldvorming van het lerarenberoep via sensibiliseringscampagnes zijn

¹ Toelichting van het kabinet op 13 april 2016 aan de leden van de Vlaamse Onderwijsraad.

² Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het beroepsprofiel van de leraar. 5 oktober 2007.

³ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de basiscompetenties van de leraren. 5 oktober 2007.

hierin een eerste, noodzakelijke stap. Jongeren zullen pas de stap zetten naar de opleiding, als zij overtuigd zijn van de aantrekkelijkheid van het beroep.

De minister verschuift de discussie over de aantrekkelijkheid van het beroep naar het loopbaandebat, maar in realiteit zijn de twee dossiers met elkaar verbonden. Aantrekkelijke werk- en arbeidsvoorwaarden en een interessant loopbaanperspectief zijn essentieel om kandidaat-leraren aan te trekken.

2.3 Een brede professionaliteit

De conceptnota stuurt de opleidingen heel sterk in een trainingsmodel. Zo wordt er aangestuurd op nog meer gedetailleerde basiscompetenties (via de koppeling met beheersingsniveaus) en op een organisatiemodel waarbij verschillende componenten van de opleiding - theorie en praktijk - aan verschillende aanbieders worden uitbesteed. De Vlor waarschuwt voor een verbrokkelde, atomische kijk op het leraarschap. Dat is geen optelsom van afzonderlijke competenties. Daarom pleit de Vlor voor een breed, geïntegreerd vormingsmodel dat vertrekt vanuit het opleiden van leraren als reflectieve, dynamische professionals met een emotionele dimensie.⁴

2.4 De huidige context

De conceptnota besteedt zeer weinig aandacht aan de rol van dynamische schoolteams en het concept van 'samen opleiden'. Deze zienswijzen zijn vandaag al zo sterk ingeburgerd in het onderwijs dat het de Vlor verwondert dat de overheid ze niet sterker in de verf zet. Hij vraagt dan ook om daar meer rekening mee te houden bij de verdere uitrol van de conceptnota.

De Vlor merkt op dat de conceptnota weinig rekening houdt met het feit dat onderwijs voortdurend in evolutie is. Zo verwijst ze niet naar het M-decreet, de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs, de evoluties in duaal leren, de toekomst van het volwassenenonderwijs. Ook de hervorming van het secundair onderwijs komt in de conceptnota niet aan bod. Nochtans kan een hervorming van het secundair onderwijs niet alleen een invloed hebben op de wijze waarop de opleiding wordt ingericht, maar idealiter ook huidige hiaten in de vooropleiding van instromende studenten oplossen (bijvoorbeeld tekorten in de basisvorming in beroepsgerichte studierichtingen).

3 Opmerkingen bij de bouwstenen van de hervorming

3.1 Een verplichte niet-bindende toelatingsproef

De minister stelt voor om een verplichte, niet-bindende toelatingsproef in te voeren om de instroom in de lerarenopleiding nog te versterken (p. 12 van de conceptnota). De Vlor begrijpt dat die proef in eerste instantie bedoeld is voor de instromende generatiestudenten in de bacheloropleidingen tot leraar (p. 12 van de conceptnota). De proef is waarschijnlijk bedoeld om

⁴ Zie bijvoorbeeld Kelchtermans, G. 'Professionaliteit van leraren. Expertise met een morele, politieke en emotionele dimensie'. Plenaire lezing SOK-congres "De leraar en kwaliteitszorg" 27 november 2015. Of in Nederland: Onderwijs Coöperatie. Oktober 2014. *Herijking bekwaamheidseisen*. Zie ook het rapport *Beleidsvaluatie lerarenopleiding* (2013).

mogelijke aanvangstekorten bij deze studenten te identificeren. Op basis van de conceptnota heeft de Vlor een aantal **vragen** bij deze proef:⁵

- Wat is de precieze inhoud van deze proef? Als deze proef vooral vakinhoudelijke elementen moet testen, moet dan voor elk te onderwijzen vak uit het secundair onderwijs een verschillende proef uitgewerkt worden? Worden vooral cognitieve vaardigheden getest? Ook attitudes en motivatie kunnen bepalend zijn voor het studiesucces. De Vlor gaat ervan uit dat pedagogisch-didactische competenties niet worden getest omdat deze net in de lerarenopleiding verworven wordt.
- Is het de bedoeling deze proef in de toekomst ook van toepassing te maken op niveau 7 en zij-instromers? Als de proef enkel inzoomt op aanvangstekorten, dan lijkt ze minder zinvol voor studenten die al een diploma hoger onderwijs bezitten.
- Zal de toelatingsproef niet eerder drempelverhogend werken? Zal de proef een aantal studenten niet afschrikken, terwijl men, met het oog op het voorspelde tekort aan leerkrachten, net een verhoging van de instroom en de uitstroom beoogt?
- Hoe verhoudt deze proef zich tot de eindtermen van het secundair onderwijs?
- Hoe verhoudt deze proef zich tot de hervorming secundair onderwijs? Een andere inrichting van het secundair onderwijs (bijvoorbeeld met aandacht voor voldoende basisvorming in alle opleidingsvormen) maakt een dergelijke proef misschien volledig overbodig.
- Wat is de precieze finaliteit van deze proef? Oriënteren? Remediëren? Selecteren?
- Is de benaming 'toelatingsproef' wel goed gekozen? Die impliceert immers dat studenten kunnen uitgesloten worden. Het gaat hier eerder om een oriënteringsinstrument in relatie tot het exploratie-instrument Columbus.⁶ De Vlor verwacht door de gehanteerde benaming ook verwarring met de bindende toelatingsproeven die vandaag bestaan voor de opleidingen van de studiegebieden Kunst in het hoger onderwijs (cf. de artistieke toelatingsproef) en de bindende toelatingsproef voor arts/tandarts. De Vlor roept de overheid op om de terminologie in dit verband scherp te stellen en ze ook consequent te gebruiken.⁷
- Hoe verhoudt deze proef zich tot het net ingevoerde exploratie-instrument Columbus en het studiekeuzetraject in het secundair onderwijs?

De Vlor is van mening dat over bovenstaande vragen nog goed nagedacht moet worden. De raad is bereid ook een bijdrage te leveren aan de discussie. De proef die ontwikkeld wordt, moet voor de Vlor in elk geval aan volgende **randvoorwaarden** voldoen:

- ingebed zijn in een degelijk uitgebouwd studiekeuzetraject dat aanvang neemt bij de start van het secundair onderwijs.⁸ Hiervoor kunnen verschillende instrumenten ingezet worden. De Vlor beschouwt deze proef als één van deze instrumenten.
- enkel een niet-bindend karakter bezitten.
- vergezeld zijn van correcte informatie aan studenten.

⁵ De Vlor is zich ervan bewust dat hierover op verschillende fora gesprekken gevoerd worden. Hij heeft hierover echter nog geen concluderende beleidsdocumenten gezien.

⁶ Het Vlor-overlegplatform Studiekeuze van secundair naar hoger onderwijs beklemtoont sterk deze verkennende finaliteit van Columbus. Dit blijkt onder meer uit de kadertekst die ze ontwikkeld hebben ter ondersteuning van de communicatie over Columbus door verschillende actoren. <http://www.vlor.be/studiekeuzeSOHO>.

⁷ De Vlor roept de overheid op om in het algemeen een correcte en consequente terminologie te gebruiken en op voorhand goed na te denken over de opportuniteit van een nieuwe term.

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de studiekeuze van het secundair naar het hoger onderwijs](#), 28 maart 2013.

- het hanteren van een transparante benaming.
- ondersteunend werken en niet structureel studenten uitsluiten (bijvoorbeeld op basis van achtergrond of vooropleiding). De Vlor is geen voorstander van een selectieproef.
- gekoppeld zijn aan een stevig remediërings- en heroriënteringsbeleid. Als een proef op poten gezet wordt die tekorten detecteert, dan moeten lerarenopleidingen in staat gesteld worden om deze tekorten aan te pakken. Deze remediëring kan voor de Vlor geen deel uitmaken van de 180 studiepunten die voorzien zijn voor de bacheloropleiding. De studiepunten die voorzien zijn voor de lerarenopleiding moeten maximaal ingezet worden voor het verwerven van de basiscompetenties. Het moet voor hen ook wel mogelijk gemaakt worden om deze remediëring ook in een breder netwerk met andere organisaties op te vangen. Een adequate en tijdige heroriëntering en efficiënte studievoortgangmaatregelen kunnen drop-out vermijden. Instellingen hoger onderwijs mogen hiervoor financieel niet afgestraft worden.
- voldoende sociaal neutraal of zelfs sociaal corrigerend zijn.
- rekening houden met studenten met een functiebeperking.
- methodologisch correct en valide zijn.
- vergezeld zijn van een goede monitoring en opvolging.

De pilots die in de conceptnota worden voorgesteld (p. 12) moeten voor de Vlor uitwijzen of het nuttig is om de proef in heel Vlaanderen in te voeren en of de proef een meerwaarde biedt t.o.v. wat vandaag al bestaat aan aanvangsdiagnostiek en -begeleiding in de lerarenopleidingen.

3.2 Structurele hervorming: alle opleidingen zijn bachelor- of masterniveau

3.2.1 Inschaling van de lerarenopleiding op niveau 6 en 7 van de VKS

De conceptnota stelt een model in het vooruitzicht van twee geïntegreerde lerarenopleidingen: één op niveau 6 en één op niveau 7 van de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS), met specifieke trajecten voor zij-instroom. Daarbij worden een aantal maatregelen genomen die de kwaliteit en het vakmanschap zowel vakinhoudelijk als pedagogisch-didactisch garanderen (p. 13 van de conceptnota).

De bestaande situatie waarbij de specifieke lerarenopleiding niet ingeschaald is, is inderdaad internationaal niet houdbaar. Ook de beleidsevaluatie van de lerarenopleiding (2013) wees op de onduidelijkheid hiervan.⁹ Een inschaling van alle lerarenopleidingen op niveau 6 en 7 van de Vlaamse kwalificatiestructuur verhoogt de transparantie en kan bijdragen aan een versterking van de kwaliteit van de lerarenopleidingen.

De Vlor wijst er wel op dat leerkrachten die afstuderen op niveau 6 en niveau 7 (via het generatie- of zij-instroomtraject) in dezelfde schoolteams zullen terechtkomen. Zij zullen beschikken over dezelfde basiscompetenties die zij respectievelijk op niveau 6 (voor de leraar op niveau van de professionele bachelor) en niveau 7 (voor de leraar op master niveau) zullen beheersen.¹⁰ Zullen zij hiervoor voldoende complementair zijn? Bovendien groeien leraren ook nog tijdens hun loopbaan op het gebied van zelfstandigheid, zelfsturing en autonomie. De Vlor

⁹ *Beleidsevaluatie lerarenopleiding*. Juli 2013.

¹⁰ Conform de Dublin descriptoren die opleidingen in niveau 6 en 7 beschrijven en de goedgekeurde domeinspecifieke referentiekaders.

wijst er ook op dat aan deze hervorming ook een aantal personeelsgerelateerde vragen verbonden zijn.

De Vlor heeft vertrouwen in het kwaliteitszorgsysteem hoger onderwijs dat de opleidingen ook effectief aan het niveau beantwoorden.

3.2.2 Onderzoek profiel onderwijs op niveau 5 van de VKS

De minister kondigt in de conceptnota aan te zullen onderzoeken of een profiel binnen het onderwijs op niveau 5 van de VKS moet worden ontwikkeld (p. 14 van de conceptnota). Op deze manier wil de overheid een antwoord blijven bieden voor de groep instromers met ervaring in een praktijkvak die niet voldoen aan de algemene toelatingsvoorwaarden voor hoger onderwijs en mogelijks voor een deel van de groep instromers met beroepservaring in een praktijkvak met maximaal een diploma secundair onderwijs (p. 14 van de conceptnota).

De Vlor pleit ervoor dat profielen die deel uitmaken van schoolteams en intensief contact hebben met leerlingen, ook voldoende didactisch-pedagogisch geschoold zijn. Hij gaat er daarom van uit dat leraren functioneren op niveau 6 of niveau 7 van de VKS. Er kunnen in het onderwijs wel functies ingezet worden die op niveau 5 functioneren, maar dit zijn dan ondersteunende functies. Zij kunnen ook geenszins ingezet worden om het tekort op niveau 6 of niveau 7 aan te vullen. De Vlor stelt dat de doelstelling die de overheid voor ogen heeft, namelijk een versterking van het lerarenberoep moeilijk te verzoenen is met het invoeren van een functie op niveau 5.

Het onderzoek dat de overheid aankondigt moet zich voor de Vlor toespitsen op de trajecten die voor de hierboven beschreven doelgroep uitgewerkt kunnen worden zodat zij minimaal een niveau 6 kunnen behalen. De Vlor stelt namelijk vast dat er in Vlaanderen een behoefte is aan een specifiek traject voor praktijkleerkrachten. Bij de uitwerking van deze trajecten moet de opgebouwde expertise van de centra voor volwassenenonderwijs op dit punt bij uitstek meegenomen worden. De Vlor wil in dit verband trouwens liever niet de term 'toeleidingstraject' hanteren omdat die vertrekt vanuit een deficiëntiemodel. Hij verkiest de neutrale terminologie van 'traject'.

Als de overheid toch een onderzoek wil voeren naar een profiel dat in het onderwijs op niveau 5 wordt ingezet, dan moet zeker rekening gehouden worden met de vraag hoe het onderscheid tussen niveau 5, 6 en 7 kan bijdragen aan de complementariteit van een multidisciplinair schoolteam.

3.2.3 Een educatieve master voor de leraar secundair onderwijs

De Vlor is voorstander van een educatieve master voor het secundair onderwijs (p. 16 van de conceptnota) omdat op die manier een bijkomende groep studenten kan aangesproken worden. Het schept mogelijkheden voor zij die bijvoorbeeld al op 18-jarige leeftijd weten dat ze leraar willen worden maar toch een universitaire opleiding willen volgen. De overheid richt een werkgroep op die de educatieve master moet uitwerken. De Vlor is van mening dat die volgende vragen verder moet onderzoeken:

- **De verhouding van de educatieve master tot de domeinmaster:**
 - Maakt de eenjarige domeinmaster integraal deel uit van de educatieve master? En hoe verhoudt zich de educatieve master tot de tweejarige domeinmaster?

- De conceptnota stelt dat de educatieve master ‘maximaal’ 120 studiepunten bedraagt (p. 16 van de conceptnota). Moet een afgestudeerde uit een opleiding met een tweejarige master nog bijkomend 120 studiepunten opnemen om leraar te worden? Of geldt hiervoor een verkort traject? De Vlor wijst erop dat studieduurverlenging het beroep niet altijd aantrekkelijker maakt. Betekent dit dat er ook educatieve masters van 60 studiepunten kunnen worden ingericht? De Vlor adviseert om hier alvast een minimum aantal studiepunten voor te voorzien. 60 studiepunten lerarenopleiding verminderd met 30 studiepunten praktijk, verminderd met 24 studiepunten voor de masterproef, geeft een totaal van nog 6 studiepunten. Is dit niet al te minimaal?
 - Kan de student vrijstelling krijgen voor de masterproef in de educatieve of domeinmaster? Twee masterproeven verzwaren het programma behoorlijk. Dit verlaagt mogelijks ook de aandacht voor de dagelijkse schoolpraktijk in de opleiding. Inhoudelijk ziet de Vlor echter geen redenen om vrijstelling te verlenen. Een educatieve masterproef moet immers bij uitstek de integratie van domeinexpertise en expertise in het leraarschap belichamen.
 - Kunnen opleidingsonderdelen voor zowel de domeinmaster als de educatieve master worden ingezet?
 - Moet de invulling van de praktijkcomponent van 30 studiepunten niet nader gespecificeerd worden? Vandaag komen immers erg verschillende praktijkvoorbeelden voor.
 - Worden alle vakken die in het secundair onderwijs aan bod komen gekoppeld aan een educatieve master? De conceptnota (p. 16) suggereert om in dit verband een mogelijke clustering van masters te onderzoeken. Wat wordt hiermee bedoeld? En is een dergelijke clustering niet net tegengesteld aan de doelstelling die een sterkere integratie van domeinexpertise en expertise in het leraarschap beoogt (p. 14 van de conceptnota, zie ook verder 3.4.3)?
 - Moet elke master in het nieuwe model ‘ontdubbeld’ worden in een domeinmaster en een educatieve master. Zal dit niet leiden tot een onnodige proliferatie van opleidingen?
 - Als de educatieve master nadien ook in andere domeinen dan het onderwijs moet kunnen ingezet worden, dan is het essentieel dat de vakinhoud voldoende aan bod komt.
- De beleidsevaluatie van de lerarenopleidingen (2013) wijst erop dat de educatieve master waarbij de afgestudeerde het diploma van de domeinmaster verwerft en tegelijkertijd het diploma van leraar, **internationaal** niet gekend is (p. 79). De Vlor vraagt dat de overheid dit verder zou onderzoeken om de kansen van de Vlaamse afgestudeerden op de internationale arbeidsmarkt niet te beperken.
 - De Vlor vraagt de overheid om te garanderen dat een beursgerechtigde student voor de integrale educatieve master een **studietoelage** kan verkrijgen. Vandaag kan een student een studietoelage verkrijgen voor een master en een specifieke lerarenopleiding aan een instelling hoger onderwijs. Een educatieve master bedraagt mogelijks meer studiepunten dan de huidige specifieke lerarenopleiding.

3.2.4 Een educatieve master voor het basisonderwijs

De Vlor vindt het zinvol om de opportuniteit van een educatieve master voor het basisonderwijs te onderzoeken (p. 14 van de conceptnota). Het is immers vandaag ongetwijfeld zo dat een

aantal sterke leerlingen uit het secundair onderwijs kiezen voor een universitaire opleiding. Zij worden daarom niet opgepikt door het basisonderwijs. Het gaat immers zowel over studenten die vandaag na de bachelor een andere master volgen als over potentiële studenten die in de toekomst onmiddellijk een master basisonderwijs zouden kunnen volgen.

Fundamentele uitgangspunten voor dit onderzoek zijn:

- Het moet gaan om een onderzoek naar een aparte educatieve master, specifiek gericht op het basisonderwijs;
- De afgestudeerde uit een educatieve master basisonderwijs moet geïntegreerd inzetbaar zijn in alle leergebieden en in alle leerlingengroepen van het basisonderwijs en specifiek opgeleid worden om leergebieden te onderwijzen conform de specifieke finaliteit van het basisonderwijs;¹¹
- Er moet ook werk gemaakt worden van trajecten die huidige bachelors kunnen volgen om master te worden en omgekeerd;
- Wat zal de plaats zijn van deze master in de basisschool? De personeelsgebonden en de financiële consequenties van een dergelijke master moeten zorgvuldig afgewogen worden. Het moet duidelijk zijn welke meerwaarde de master in een schoolteam kan brengen en hoe de samenwerking met de verscheidenheid aan aanwezige profielen kan functioneren.

De Vlor vraagt de minister effectief werk te maken van een onderzoek met deze uitgangspunten, hiervoor een werkgroep op te richten (zoals dit gebeurt voor de andere aangekondigde onderzoeken) en dit in het tijdspad van verdere uitrol van de conceptnota op te nemen.¹²

3.2.5 Een professionele bacheloropleiding en een educatieve master voor de leraar in de kunsten

De minister stelt voor om een professionele bachelor en een educatieve master in te richten voor de leraar in de kunsten (p. 17 van de conceptnota). De Vlor is tevreden dat de lerarenopleiding in de kunsten herdacht wordt, maar geeft de overheid een aantal bedenkingen mee die nog verder onderzocht moeten worden.

De Vlor vindt het een meerwaarde om de lerarenopleidingen in de kunsten verder binnen de Schools of Arts te organiseren. Op die manier wordt een grotere integratie met de inhoud van de opleiding gerealiseerd. De Vlor merkt hierbij terloops op dat de conceptnota lijkt uit te gaan van dé School of Arts, terwijl er in realiteit negen bestaan in Vlaanderen. Het lijkt er ook op dat de conceptnota de Schools of Arts als een derde aanbieder van de lerarenopleiding beschouwt (p. 18 van de conceptnota), terwijl zij geen eigen rechtspersoonlijkheid hebben.¹³

Wat betreft de educatieve master in de kunsten, merkt de Vlor op dat de masters in de kunsten nu al een verschillende studieomvang hebben (60 studiepunten voor Beeldende en Audiovisuele

¹¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs](#), 16 september 2015.

¹² De Vhora is geen voorstander van een educatieve master voor het basisonderwijs en vindt een onderzoek hierover ook niet nodig. Zij wijzen erop dat een educatieve master voor het basisonderwijs mogelijks onterecht studenten uit de professionele bacheloropleidingen zal wegtrekken.

¹³ Uitzondering hierop is LUCA.

kunsten en Drama, 120 studiepunten voor Muziek). Het is niet evident om een educatieve master uit te bouwen die voor al deze richtingen eenzelfde aantal studiepunten bevat en die de artistieke masters niet benadeelt. Internationaal zijn de artistieke masters van 60 studiepunten nu al een buitenbeentje. De Vlor vraagt om dit verder te bekijken. Bij de educatieve masters in de kunsten stelt zich ook de vraag naar de verhouding tussen de masterproef van de educatieve en de domeinmaster. De masterproef van de educatieve master en de masterproef van de artistieke opleidingen zullen in de meeste gevallen dermate verschillend zijn, dat een vrijstelling niet evident is.

Wat de professionele bachelors betreft, kan het toch niet de bedoeling zijn om een volledige verdubbeling van het opleidingsaanbod te realiseren en naast elke artistieke professioneel gerichte opleiding een geïntegreerde educatieve versie te creëren die dan hoofdzakelijk in verkort traject zal worden aangeboden? Dit is overigens binnen 180 studiepunten moeilijk te verwezenlijken. Die 180 studiepunten worden internationaal vandaag al in vraag gesteld. Bovendien, hoe zouden die geïntegreerde educatieve bachelors in de kunsten zich verhouden tot bijvoorbeeld de reguliere geïntegreerde lerarenopleidingen secundair onderwijs (180 studiepunten) – muzische vorming en plastische opvoeding? De Vlor is van mening dat deze laatste sowieso moeten blijven bestaan.

3.3 Dubbele focus: generatiestudenten en zij-instromers bedienen

3.3.1 Definitie van zij-instroom?

De conceptnota stelt dat decretaal zal worden verankerd dat iedere lerarenopleiding minimaal zal bestaan uit een traject voor zij-instromers en een traject voor (generatie)studenten (p. 13 van de conceptnota). De hogescholen verwerven onderwijsbevoegdheid voor de trajecten voor zij-instroom op de vestigingsplaats van het inkantelende centrum voor volwassenenonderwijs.

‘Zij-instroom’ is dus een centraal begrip in de conceptnota. Het is dus belangrijk dat het goed gedefinieerd wordt. De conceptnota gaat hier echter onvoldoende diep op in. Welke groep studenten wordt precies bedoeld met ‘zij-instroom’? Zij die vandaag een specifieke lerarenopleiding volgen? Voltijdse studenten? Deeltijdse studenten? Werkstudenten? Zij die praktijkervaring hebben in het onderwijs? Zij die beroepservaring hebben maar niet in het onderwijs? Zij die de lerarenopleiding aanvatten onmiddellijk na het basisdiploma? De Vlor vraagt de overheid hier verder over na te denken en deze definitie uit te klaren.

Het is mogelijk dat onder ‘zij-instroom’ alle bovenstaande groepen studenten gevat worden. De Vlor vreest echter dat ‘zij-instroom’ op die manier een containerbegrip wordt en het onderscheid met ‘(generatie)studenten’ op termijn zal verdwijnen. De raad vraagt de overheid hier verder over na te denken en is bereid om daarover in dialoog te gaan.

3.3.2 Twee trajecten?

De Vlor vraagt zich af of het inrichten van twee trajecten (voor zij-instromers en generatiestudenten) tegen 2019 praktisch en organisatorisch haalbaar is. Voor een dergelijke grootschalige operatie is dit niet veel tijd. De Vlor vraagt hiervoor in elk geval overgangsmaatregelen te voorzien. De bestaande trajecten zullen immers nog even verdergezet moeten worden. Tegelijkertijd moet de tijd en de middelen voorzien worden om bestaande expertises te bundelen en nieuwe projecten uit te denken.

De Vlor vraagt zich af of het inrichten van twee trajecten op de lange termijn houdbaar blijft. Zullen die trajecten niet meer en meer evolueren naar een inhoudelijk geïntegreerd geheel en is de opsplitsing tussen trajecten en vestigingsplaatsen niet eerder een theoretisch construct dat in de praktijk moeilijk haalbaar zal blijken, zowel op financieel, inhoudelijk als organisatorisch vlak, ondanks de inspanningen die instellingen hoger onderwijs bereid zijn te leveren? De vraag is dan of alle doelgroepen die vandaag beoogd worden, ook nog effectief bediend zullen kunnen worden. De Vlor is bereid om hier verder over na te denken.

De Vlor begrijpt dat de overheid gebruik wil blijven maken van de fijnmazigheid van de centra voor volwassenonderwijs omdat de nabijheid van een opleiding de combinatie van gezin, werk en studie meer haalbaar maakt. De raad vraagt zich echter af of door het verlenen van onderwijsbevoegdheid op de vestigingsplaatsen van deze centra, geen proliferatie aan opleidingen zal plaatsvinden die net tegengesteld is aan de rationalisatiegedachte die vandaag toch hoog op de politieke agenda staat. De Vlor vindt het belangrijk dat er gezocht wordt naar een goed evenwicht tussen het gebruik maken van de genoemde fijnmazigheid, versnippering en proliferatie aan opleidingen. Het streven naar een betere integratie tussen het vakinhoudelijk luik van de opleiding enerzijds en het vakdidactisch en pedagogisch luik ervan anderzijds moet daarbij steeds de toetssteen zijn. Hij vraagt de overheid om verder na te denken over mogelijke alternatieven en is bereid om daaraan een bijdrage te leveren.

3.3.3 Meer talent aantrekken?

De Vlor is bezorgd dat heel wat zij-instromers die vandaag hun weg vinden naar de specifieke lerarenopleiding, in de toekomst niet meer aan een lerarenopleiding zullen beginnen omwille van:

- het minder fijnmazig aanbod.
Door de transfer van opleidingen naar de vestigingsplaatsen van de hogescholen en de universiteiten zal het aanbod minder worden gespreid, terwijl dat net het succes en de sterkte van het aanbod voor volwassenen geweest is.
- het minder laagdrempelig aanbod.
Door de inschaling van de lerarenopleiding op bachelor en masterniveau en het exclusieve aanbod in hogescholen en universiteiten, wordt een niveauverhoging doorgevoerd die mogelijks een heel aantal zij-instromers zal afschrikken. Als ook de niet-bindende instapproef van toepassing wordt op zij-instromers dan werkt dit mogelijks ook nog drempelverhogend.
- het variabel traject op basis van vrijstellingen en nog te verwerven competenties.
Het resultaat is ongetwijfeld een erg versnipperd traject, wat niet voor alle zij-instromers aantrekkelijk zal blijken. De Vlor pleit voor een volwaardig traject voor zij-instromers, een coherente eenduidige opleiding.
- het verkorte traject van 60 studiepunten.
60 studiepunten zullen voor sommige zij-instromers niet volstaan voor een verkort traject zoals het in de conceptnota wordt voorgesteld. Een traject van meer dan 60 studiepunten kan echter mogelijke zij-instromers afschrikken. De Vlor pleit er in elk geval voor dat bij het samenstellen van het verkorte traject ook rekening gehouden wordt met algemene en beroepsgerichte competenties die de kandidaat-student al verworven heeft.

De Vlor vraagt de overheid garanties om ervoor te zorgen dat ook binnen een nieuw landschap voor de lerarenopleiding, voldoende leerwegen worden opengehouden om ook zo voldoende leraren te blijven aantrekken. Bovendien is hij ook sterk bezorgd over de toekomst van de huidige expertise in de bestaande centra voor volwassenenonderwijs die vanaf 1 september 2019 hun onderwijsbevoegdheid lerarenopleiding verliezen en wil gegarandeerd zien dat deze expertise in de lerarenopleidingen behouden blijft en zich verder kan ontwikkelen.

De Vlor ziet nieuwe kansen in het feit dat in de geïntegreerde lerarenopleiding een aantal leerwegen voor zij-instromers worden bij gecreëerd. Dit moeten coherente, complexe en integrale lerarenopleidingen zijn. Instellingen hoger onderwijs hebben vandaag al ervaring met zij-instromers, maar zij zullen bijkomende inspanningen moeten leveren als het de bedoeling is om dit aantal sterk te verhogen. Zij moeten hiervoor de nodige instrumenten en middelen ter beschikking krijgen.

De Vlor vraagt de overheid om ook op korte termijn werk te maken van een goed statuut voor zij-instromers in alle lerarenopleidingen (een goede regeling voor tijdskrediet, educatief verlof, toegang tot studentenvoorzieningen, opleidingscheques, mogelijkheid tot het behoud van werkloosheidsvergoeding, ...). Ook dit zijn elementen die zij-instromers aantrekken en overhalen om de stap naar een lerarenopleiding te zetten.

3.3.4 Meer LIO-banen?

De Vlor ziet kansen in het feit dat leraar-in-opleidingbanen (LIO) mogelijk worden voor alle lerarenopleidingen (p. 14 van de conceptnota). Er is wel nood aan duidelijke afspraken over de instapvereisten, de haalbaarheid van het traject (voldoende tijd en ruimte voor de opleiding) en garanties voor voldoende pedagogische vorming en kwalitatieve begeleiding door de school en de lerarenopleiding. De raad vraagt de overheid de hervorming aan te grijpen om deze garanties verder uit te werken. Hij gaat ervan uit dat LIO-baners, rekening houdend met deze voorwaarden, als volwaardige leden van het schoolteam kunnen functioneren.

3.4 Inhoudelijke versterking van de lerarenopleidingen?

Beleidsmatig wordt in de conceptnota niet echt een inhoudelijke hervorming voorbereid (zie 2.1). Dit geeft de werkgroepen die binnenkort van start gaan, weinig basis om verder te discussiëren over de inhoud. De Vlor vraagt de overheid verder na te denken over een inhoudelijk kader en is bereid hieraan een bijdrage te leveren.

3.4.1 Meer integratie van praktijkgericht (vak)didactisch onderzoek

De conceptnota stelt dat praktijkgericht (vak)didactisch onderzoek een opdracht is van elke lerarenopleiding (p. 11 van de conceptnota). De Vlor is hier voorstander van. Hij stelt wel vast dat er vandaag weinig middelen vrijgemaakt worden voor vakdidactisch onderzoek. Als deze component in de lerarenopleidingen versterkt wordt, dan vraagt de Vlor ook het engagement van de overheid en instellingen hoger onderwijs om hiervoor ook de nodige middelen vrij te maken.

3.4.2 Taalverwerving Nederlands voor leerlingen met een andere thuistaal in het basisonderwijs

De Vlor verbaast er zich over dat de verhoging van het niveau van de taalverwerving Nederlands voor leerlingen met een andere thuistaal als een aandachtspunt naar voren wordt geschoven

voor de inhoudelijke aanpassing van de lerarenopleiding basisonderwijs (p. 15 van de conceptnota). Voor de Vlor maakt dit integraal deel uit van de diversiteitscompetenties die in de basiscompetenties vervat zitten.

3.4.3 De leraar is domeinexpert en expert in het leraarschap

In de conceptnota wordt gesteld dat de leraar zowel domeinexpert als expert in het leraarschap is (p. 14 van de conceptnota). De Vlor vindt het vreemd dat een van de tien rollen van de leraar uit de basiscompetenties, namelijk 'domeinexpert' zo nadrukkelijk tegenover de andere negen rollen afgezet wordt. De Vlor benadrukt dat de tien rollen die in de basiscompetenties aan bod komen, geïntegreerd benaderd moeten worden in de lerarenopleidingen (zie 3.5.3). Hij merkt eveneens op dat het integreren van al deze aspecten in de verkorte trajecten van 60 studiepunten, een hele uitdaging zal zijn (zie 3.3.3).

3.4.4 Beperken van de vakkenkeuze voor de bachelor leraar secundair onderwijs?

In de conceptnota (p. 16) wordt gesteld dat door de keuze voor twee onderwijsvakken volledig vrij te laten in de bachelor secundair onderwijs, vakinhouden en vakdidactiek vaak te ver uit elkaar liggen om de nodige diepgang te bereiken binnen de 180 studiepunten. De conceptnota (p. 16) kondigt daarom een onderzoek aan naar de mogelijkheid om de keuze voor onderwijsvakken te beperken in de bachelor secundair onderwijs.

De raad vraagt zich af of een dergelijk onderzoek zinvol is. Als men zoveel mogelijk talenten wil aantrekken, dan is een zo ruim mogelijke combinatie van vakken toch het meest aantrekkelijk en aangewezen?

Mogelijkerwijs wil de overheid de keuzemogelijkheden beperken om zo het aantal lerarenopleidingen te beperken. De Vlor vindt echter dat als een grotere integratie van vakinhoud en vakdidactiek wordt nagestreefd, niet gestreefd moet worden naar een grotere clustering. Hij vraagt zich daarom af of een onderzoek wel aangewezen is.

3.5 Beroepsprofiel en basiscompetenties

3.5.1 Geen wijzigingen aan het beroepsprofiel

De Vlor is het ermee eens dat een grondige wijziging van het beroepsprofiel niet aan de orde is (p. 15 van de conceptnota). Het is een stabiel en duurzaam kader dat voorlopig geen wijzigingen behoeft. Het voldoet aan de verwachtingen die de huidige maatschappij aan de leraar stelt en laat ruimte voor ontwikkelingen in de toekomst.

3.5.2 Actualisering van de basiscompetenties

De Vlor pleit voor een beperkt aantal basiscompetenties die generiek beschreven worden. Een zekere mate van versobering zou welkom zijn.¹⁴ Een versobering van basiscompetenties die voldoende generiek beschreven worden moet opleidingen ook beter in staat stellen om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen door bepaalde basiscompetenties uit te diepen of

¹⁴ Ook het rapport *Beleidsvaluatie lerarenopleiding* (2013) pleit hiervoor.

door de invulling ervan uit te breiden of te actualiseren zonder daarvoor de basiscompetenties zelf ter discussie te stellen.

De Vlor is geen voorstander van een opsplitsing van de basiscompetenties voor niveau 6 en niveau 7. Voor hem zijn de drie sets aan basiscompetenties die vandaag bestaan voldoende (kleuter, lager en secundair onderwijs).

3.5.3 Geïntegreerd aanbieden van basiscompetenties

In de beleidsevaluatie in lerarenopleiding werd als aandachtspunt naar voren geschoven dat basiscompetenties sommige lerarenopleidingen als een afvinklijst benaderd werden.¹⁵ Het is echter belangrijk dat lerarenopleidingen de basiscompetenties op een geïntegreerde manier aanbieden. Opleidingen moeten gestimuleerd worden om na te denken over een didactische visie, een algemeen kader, dat deze integratie stimuleert. Zij moeten hiervoor de nodige ruimte krijgen. Via het kwaliteitszorgsysteem hoger onderwijs moet dit gegarandeerd worden. Uiteraard moeten opleidingen zich ook kunnen blijven profileren.

3.5.4 Het moeilijke concept van beheersingsniveaus

De minister stelt voor om beheersingsniveaus in te voeren binnen de basiscompetenties. Zij stelt dat binnen de basiscompetenties de startcompetenties zullen worden benoemd (p. 15 van de conceptnota). De Vlor stelt zich bij dit voornemen een aantal vragen. Zo beschouwt de Vlor de basiscompetenties als de startcompetenties voor een beginnend leraar. Als een student het diploma behaalt, dan moet hij of zij volwaardig kunnen starten in het beroep. Het diploma leraar moet net de startbekwaamheid garanderen, voor alle rollen en verantwoordelijkheden die in de basiscompetenties opgenomen zijn. Hiervoor moeten voldoende oefen- en leerkansen voorzien worden. Uiteraard doorloopt een leraar – zoals de beoefenaar van eender welk ander beroep – verschillende fases doorheen zijn loopbaan en moet er zeker ruimte zijn voor voortdurende professionalisering. Maar die ontwikkeling bevindt zich voor de Vlor niet binnen de basiscompetenties. Bovendien verloopt ze circulair: een leraar doorloopt in zijn loopbaan niet rechtlijnig een aantal eenduidig geformuleerde beheersingsniveaus voor elk van de basiscompetenties.¹⁶

De Vlor stelt zich ook vragen bij de haalbaarheid van het omschrijven van beheersingsniveaus. Zo leest de Vlor in functioneel geheel 3 van de basiscompetenties voor de leraar lager onderwijs: 'De leraar kan in het Frans voor de vaardigheden lezen en schrijven functioneren op een sterk B1-niveau (B1+) en voor de vaardigheden luisteren en spreken op B2-niveau.' Hierin zitten al een soort van beheersingsniveaus vervat. Maar wat met: 'De leraar kan de eigen deskundigheid op inhoudelijk terrein bevorderen'? Het lijkt de Vlor bijna onmogelijk om meetbare en vergelijkbare beheersingsniveaus van al deze competenties te omschrijven.

De basiscompetenties bestaan uit tien functionele gehelen. Het ene functionele geheel bevat meer competenties dan het andere. Uit de praktijk blijkt dat het in de opleiding dus meer gewicht krijgt dan het andere. In het systeem van de basiscompetenties zit er dus al een soort van inherente weging vervat. Alle opleidingen van niveau 6 en 7 realiseren de domeinspecifieke

¹⁵ *Beleidsvaluatie lerarenopleiding*. Juli 2013. p. 63 en VLUHR. *De onderwijsvisitatie. Specifieke lerarenopleiding (boek 1)*. p. 51.

¹⁶ Kelchtermans, G. (1993). Getting the story, understanding the lives. From career stories to teachers' professional development. *Teaching and Teacher Education*, 9, 443-456.

leerresultaten zoals ze in het hoger onderwijs afgesproken zijn. Hierin zijn de basiscompetenties vervat. De Vlor ziet niet in hoe hierin nog beheersingsniveaus kunnen verwerkt worden.

De Vlor begrijpt de relevantie van de beheersingsniveaus niet. Om bovenstaande redenen ziet hij er de meerwaarde niet van in. Hij vindt het niet wenselijk dat de overheid hier verder werk van maakt en vraagt de overheid de werkgroep die zich hierover zou buigen, niet op te starten.

3.6 Kwaliteitszorgstelsel hoger onderwijs

Voor de Vlor is het logisch dat als alle lerarenopleidingen ingeschaald worden op niveau 6 en niveau 7 van de VKS, zij gevat worden door het kwaliteitszorgsysteem hoger onderwijs (p. 17 van de conceptnota). De raad wil dan ook meer informatie over de noodzaak en de inhoud van de extra externe kwaliteitscheck die in de nota naar voren wordt geschoven. Hij vraagt zich ook af of het hier een eenmalig iets betreft of niet. Als deze opleidingen onder de onderwijsbevoegdheid vallen van de universiteiten en de hogescholen, dan zijn deze instellingen ook verantwoordelijk voor de kwaliteit van deze opleidingen. Logischerwijs is de instellingsreview hier dan ook van toepassing.

3.7 Landschap

3.7.1 Organisatiemodel

De herstructurering van de lerarenopleiding die in de conceptnota wordt voorgesteld, wijzigt het landschap van aanbieders. De conceptnota werkt één mogelijk organisatiemodel uit (p. 21), namelijk het model dat uitgaat van een integratie van de specifieke lerarenopleiding van een centrum voor volwassenenonderwijs in een hogeschool. Dit impliceert meteen ook een samenwerking tussen de hogeschool en een universiteit. Dat is geen evidente keuze. Zo zullen universiteiten een beroep moeten doen op personeelsleden die niet bij hen in dienstverband zijn, maar terzelfdertijd wel verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de opleiding.

De Vlor vraagt aan de overheid om nog verder na te denken over mogelijke organisatiemodellen en er nog meerdere uit te werken. Zo kan gedacht worden aan modellen die uitgaan van:

- integratie van de lerarenopleiding van het centrum voor volwassenenonderwijs in de universiteit;
- integratie van een deel van de lerarenopleiding van het centrum voor volwassenenonderwijs (niveau 7) in de universiteit en een deel in de hogeschool (niveau 6);
- samenwerkingsakkoorden tussen de centra voor volwassenenonderwijs en de hogescholen of universiteiten op voet van gelijkwaardigheid;
- een School of Education waarin alle lerarenopleidingen verzameld worden (met uitzondering van die in de kunsten).

De Vlor vraagt om daarbij uit te gaan van het respect voor de expertise en het statuut van het personeel van een centrum voor volwassenenonderwijs. De centra voor volwassenenonderwijs en hun personeelsleden moeten als een gelijkwaardige partner kunnen functioneren. Zij moeten ook in staat gesteld worden om hun expertise nog verder te ontwikkelen en ingeschakeld te worden

voor die doelgroep waarmee ze hun expertise hebben opgebouwd. Een te sterke versnippering van hun opdracht moet ook vermeden worden.

De Vlor vraagt de overheid ook om na te gaan of in de praktijk ook meerdere modellen naast elkaar kunnen geïmplementeerd worden en of dit een meerwaarde biedt. Waarschijnlijk is het wel zo dat de keuze voor één model het meest transparant is.

De Vlor stelt vast dat de conceptnota geen werkgroep aankondigt die de problematiek van het organisatie-model verder zal bekijken. Hij vraagt zich dus af waar dit verder wordt uitgeklaard.

3.7.2 Financiële ondersteuning

De Vlor heeft vragen bij de financiële haalbaarheid van de hervormingsoperatie. Er moeten heel wat nieuwe trajecten herdacht worden en bij gecreëerd worden. Ook de overgangsmatregelen zullen (extra) middelen vragen.

De Vlor wijst erop dat een aanbod voor volwassenen vaak op maat gemaakt moet worden en ook bij voorkeur 's avonds en in het weekend georganiseerd moet worden. Dit vraagt aparte trajecten en inzet van personeel en middelen. Kan de overheid hiervoor de nodige middelen voorzien?¹⁷

De Vlor wijst erop dat studiegelden aan de instellingen hoger onderwijs hoger liggen dan in de centra voor volwassenenonderwijs. Studentenvoorzieningen moeten in staat gesteld worden oplossingen te bieden voor die zij-instromers die hiervoor ondersteuning nodig hebben. Studenten moeten hierover goed geïnformeerd worden.

De Vlor vraagt ook goed na te gaan of het studiefinancieringssysteem voldoende is afgestemd op deze hervorming. Vooral met het oog op het aantrekken van meer kandidaat-studenten is studiefinanciering een belangrijke factor.

3.8 Stageproblematiek

De conceptnota reduceert de interactie met het werkveld sterk tot stage, terwijl er ook veel andere vormen van uitwisseling mogelijk zijn. De overheid moet creatieve vormen van samenwerking niet vastleggen, maar wel stimuleren.

Het idee van 'samen opleiden van toekomstige leerkrachten' ontbreekt in de conceptnota. Een performante uitwisseling van goede praktijken tussen stagescholen (werkveld) en de instellingen hoger onderwijs (lerarenopleiding) is cruciaal. Hun partnerschappen moeten maximaal ondersteund worden, bijvoorbeeld door de juiste randvoorwaarden (bijvoorbeeld het vrijmaken van tijd en ruimte voor de school/de leraar) te creëren. Leerkrachten die studenten ontvangen, zijn een erg belangrijke factor in het stageproces. Het is belangrijk hun expertise te erkennen.

De minister stelt in de conceptnota de opstart van een stageregistratiesysteem (p. 22 van de conceptnota) voor het secundair onderwijs in het vooruitzicht. De Vlor vindt dit een goede eerste stap omdat monitoring meer inzicht geeft in de problematiek. De raad vraagt wel om de administratieve belasting voor de instellingen te beperken. Hij heeft ook vragen bij de

¹⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs](#), 23 juni 2015.

haalbaarheid van het project. Het kan immers niet de bedoeling zijn om studenten en stageplaatsen of scholen en opleidingen op een anonieme manier te koppelen.

4 Bijkomende opmerkingen

4.1 Professionalisering

4.1.1 Professionalisering van lerarenopleiders

De Vlor vraagt dat de minister dringend werk maakt van de professionalisering van lerarenopleiders en dit op te nemen in het tijdspad achteraan in de conceptnota. Hij vraagt de overheid in de eerste plaats een visie te ontwikkelen over de opleiding voor lerarenopleiders¹⁸ en na te gaan hoe deze opleiding vorm kan krijgen en gefaciliteerd kan worden. De Vlor geeft meteen al mee dat hij geen voorstander is van basiscompetenties voor lerarenopleiders. Hij is steeds bereid een bijdrage te leveren aan het debat hierover.

4.1.2 Aanvangsbegeleiding

De Vlor vindt het erg belangrijk dat werk gemaakt wordt van een degelijke aanvangsbegeleiding. Hij betreurt dat de conceptnota hier zo goed als geen aandacht aan besteedt. Hij wijst erop dat beginnende leerkrachten vaak afhaken. Een betere aanvangsbegeleiding kan dit voor een stuk voorkomen. Ervaren leerkrachten kunnen hiervoor ingeschakeld worden. Lerarenopleidingen kunnen hiervoor ondersteuning bieden. Een goede samenwerking tussen het werkveld, de lerarenopleidingen en de pedagogische begeleidingsdiensten is ook hierin essentieel. Het is aan de overheid om deze samenwerking te stimuleren en te faciliteren. Opleiding en werkveld moeten elkaar kunnen versterken in een gelijkwaardig partnerschap met duidelijk onderscheiden rollen. De Vlor benadrukt dat de aanvangsbegeleiding niet mag verward worden met een vervangingspool waarbij startende leraren op zoveel mogelijk plaatsen worden ingezet om tekorten aan te vullen.

4.1.3 Professionalisering van leerkrachten

De Vlor benadrukt dat voor de professionalisering van leerkrachten voldoende middelen en ruimte voorzien moet worden. Het is nodig dat pedagogische begeleidingsdiensten, nascholing, initiële lerarenopleiding en de school/leerkracht de expertise bundelen en samenwerken. Professionalisering van leerkrachten moet gestimuleerd en gefaciliteerd worden.

4.2 Een ambitieus project

De Vlor stelt vast dat de conceptnota op heel wat punten vaag blijft. Heel wat concepten zijn nog niet volledig uitgewerkt en verdienen nog een verdere uitdieping. De conceptnota stelt werkgroepen in het vooruitzicht die deze leemtes zullen invullen. De Vlor heeft hierbij een vraag naar de voorgestelde timing en de samenstelling van deze werkgroepen.

¹⁸ Ontwikkelingsprofiel van de beroepsgroep VELOV: <https://velov.wordpress.com/ontwikkelingsprofiel>

4.2.1 Timing

De Vlor vindt de voorgestelde timing erg ambitieus en vraagt zich af of ze haalbaar is. Hij vraagt alvast ook een tijdspad te voorzien voor het onderzoek rond de master basisonderwijs en de professionalisering van lerarenopleiders. Voor sommige werkgroepen is het vreemd dat zij parallel van start gaan en niet kunnen verder werken op elkaars conclusies (bijvoorbeeld de werkgroep over beheersingsniveaus en de werkgroep over de inhoudelijke aanpassingen aan het curriculum van de professionele bacheloropleidingen kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs).

De Vlor vraagt wel dat er snel duidelijkheid komt over het lot van de specifieke lerarenopleidingen aan de centra voor volwassenenonderwijs. Zowel personeel als (toekomstige) cursisten hebben recht op adequate informatie.

4.2.2 Samenstelling werkgroepen

De Vlor vraagt zich af wanneer deze werkgroepen samengesteld zullen worden. Gezien de krappe vooropgestelde timing, veronderstelt hij dat dit zeer binnenkort is. Hij dringt aan op een faire en evenwichtige samenstelling van deze werkgroepen. Hij vraagt ook dat alle stakeholders, dus ook de studenten en scholieren, betrokken zouden zijn bij deze werkgroepen.

4.2.3 Verder overleg

De Vlor heeft in dit advies herhaaldelijk aangegeven dat hij bereid is een bijdrage te leveren aan de inhoudelijke discussies die over de hervorming van de lerarenopleiding nog gevoerd zullen worden. Hij heeft ook aangegeven bij welke dossiers hij betrokken wil zijn. Hij wil graag met de overheid verder overleggen en afspreken welke discussie op welk moment best aangevat wordt.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Harry Martens
voorzitter